

КАДРОВСКА ПОЛИТИКА И ДРУШТВЕНА РЕАЛНОСТ

У садашњем тренутку, сигурно је једно, морамо без великих друштвених потреса да се ослободимо изнемоглих и дотрајалих кадрова, и да уместо њих доводимо не само како се то каже радне људе, већ пре свега одговорно — радне, храбре, одважне идејно оријентисане, дакле, оне људе који ће моћи да буду носиоци успешног друштвеног прогреса и нужног и друштвеног преображаја. Ово утолико пре, што су садашњи млади кадрови на „командним позицијама власти” јесувише много и бирократизовани, немотивисани, пуни ситног задовољства, малограђанског примитивизма, дакле, свега што нас не може довести до онога што зовемо друштвени преображај.

Једном речју, ми желимо „кадровску револуцију” која ће имати задатак да из система одстрани све оне, који су својим нерадом, демагогијом, политичким примитивизмом, бирократском логиком и идејним замагљивањем, довели до нагомиланих друштвених противуречности, а не да се овакав револуционарни акт погрешно схвата, као аверзија према кадровима који су били носиоци револуције или као генерацијска нетрпељивост.

Да ли постоји криза кадровске политике? Нема сумње, на ово питање морамо потврдно да одговоримо. Савремена друштвена криза, која се с правом може назвати заједничком кризом, присутна је негде више а негде мање у свим земљама света — зато се за њу и каже да је тотална и органска, јер обухвата не само све земље, већ и све области живота, од материјалних до духовних. Она задире у темеље свих друштвених система, без обзира на њихово унутрашње уређење. Али је правило — да криза кадровске политике претходи многим другим кризама. Зато све проблеме треба називати правим именом и на време их разоткривати и разрешавати — јер само на време идентификовани проблеми могу бити успешно разрешени, уколико се у разрешавању таквих проблема делује разумним кадровским методама.

На жалост, ми често многе горуће проблеме нашег правног и политичког система нисмо назвали правим именима нити при том предузимали праве мере за разрешавање таквих противуречности. Криза кадровске политике је већ дуги низ година присутна појава у нашем друштву, то је било очито, али као да смо веровали да ће се све те противуречности саме од себе разрешити или да су оне безначајне. Те и такве заблуде увек коштају свако друштво па разуме се и наше.

Циљ је сваке кадровске политике да прави људи и прави вредносни критеријуми добу до свог правог и пуног изражаја. Међутим, с правом примећује проф. Ј. Борђевић: „Савремено друштво, нарочито мање, развијено, подцењује улогу праве науке, инвентивности и стваралаштва и потискује интелектуалне снаге на периферију друштвеног живота у служби моћних група и појединаца“ ... Број интелектуалних медиокритета је не само већи, већ веома утицајан задњих година у савременој цивилизацији, међутим, они никада као у нашем добу и у нашој средини, нису били толико умешани и толико утицајни, па и опасни и штетни: Зато проф. др. Ј. Борђевић подсећа на речи једног шпанског краља, који је пред листом кандидата за хапшење узвикнуо:

„Медиокритете треба прво стрпати у затвор“ (Др. Ј. Борђевић „Социјализам и одговорност“, „Радничка штампа“ страна 21. 1984. године). Људи који су без рада, напора и тешкоћа дошли на одговарајућу функцију и која им по природи ствари не припада, временом увере и себе и остале да су „богом дани“ за њено вршење — чак и да се у њиховом одсуству тешко може наћи адекватна замена, јер такви кадрови сматрају да су онолико мудри, вредни и паметни — обзиром на ниво функције коју обављају — а не с обзиром на њихову способност. Баш због тога, такви су кадрови, по природи ствари, дрски и осорни — примитивни и веома осетљиви — и у стању су да учине многе нечасне радње — како би се задржали на месту на коме се налазе, при том најчешће водећи рачуна да задовоље укус и вољу „моћника“, оних који су их довели на такав „пиједестал власти“.

Дакле, такви кадрови по правилу све подређују оном основном — да циљ оправдава средства. Али, ако је број таквих кадрова велики у друштву — онда они и те како утичу на стварање бројних деформација у кадровској политици — које временом могу да прерасту у правило.

У људској је природи да се буде пристрасно. Нарочито су људи пристрасни онда када се ради о одлукама које се односе у вођењу кадровске политике. Давно је уочено да људи који су дуго на власти, постају на неки начин отуђени центри моћи — нарочито онда када активно учествују у доношењу кадровских одлука, јер је тада њихова моћ и велика и опасна — посебно онда када схвате да су они „једини и богом дани“ да у име своје средине „најчешће у име радничке класе“ арбитерно одлучују и усмеравају кадровску политику у одређеном правцу.

Гете је био у праву када је рекао „Могу обећати да ћу бити искрен, али не и да ћу бити непристрасан“.

Човек се кроз кадровску политику потврђује као личност — зато и човекова индивидуална слобода представља мерило стварне слободe друштва. Управо због тога, бити слободан — значи остваривати своје право на слободно третирање стварних друштвених проблема али истовремено и бити довољно друштвено зрео за обавезу коју слобода захтева од човека Ј. Брекић, „Кадровска теорија и пракса“ стр. 137, „Информатор“, Загреб 1983. год.).

У савременом друштву се оправдано тврди да уколико хоћете имати високо место у друштву онда само ласкајте. Што више ласкате то више имате шансе да доћете на највећу хијерархијску лествицу. Међутим, старо је правило да што више некога волите то мање треба да му ласкате.

Бирократизација кадровске политике је веома очита. Тој и такој кадровској политици свакако погодује пад многих вредносних критеријума, посебно пад одређених моралних критерија. Систем вредносних критеријума, по којима се све може учинити и да при том царују „веза”, припадност одговарајућој неформалној групи, чак и мито и корупција, и многе друге негативне појаве које се свакодневно уочавају у функционисању наше кадровске политике, озбиљан су проблем који угрожава не само стабилност и демократичност кадровске политике, већ и стабилност и демократичност нашег друштвеног система у целини.

Данас се, не без разлога, истиче да је кадровска обнова суштинско питање наше земље, и ако треба нешто драматизовати, онда то свакако морају да буду кадрови. То треба чинити управо због тога, да би смо изабрали оне људе који ће бити носиоци друштвеног препорода али и носиоци једног новог морала у спровођењу кадровске политике.

У одговорном друштву грађани морају да доживе сваки облик одговорности — не само као казну, већ и као презир друштвене средине — да ли се то може постићи и да ли се могу тражити норме моралног понашања — ако се оне игноришу, и то најчешће од најодговорнијих људи одређених средина. Свима нама је добро познато шта се догађало у нашем спорту уопште — а посебно у фудбалу.

Нема сумње, да је у сталној ерозији моралних норми била присутна логика, кад могу други могу и ја. Бадава су сва закљичања да ћемо бити морални у вођењу кадровске политике и у животу, уколико одговорни људи својим личним примером не покажу да је то заиста тако и да не постоји тако присутан несклад између декларативног и стварног.

Криза морала битно утиче и на систем образовања и на степен културе људи у друштву. Већ дуги низ година се у нас с правом истиче да је образовање у кризи и да такво образовање на неки начин утиче на појаву примитивизма у скоро свим сферама друштвеног живота па и у сфери политике. Дуго смо се задовољавали — оним што се зове формална квалификација, запостављајући при том многе моралне и друге вредносне критеријуме. То је нужно довело до даљег пада морала у друштву. Зато се с правом и каже, да нема ничег тежег него када се одређени интелектуални и други медиокритети — „одећу одором” која им пристоји или је неадекватна њиховом „стасу”, ово стога што они временом уображавају да „таква одора” чини њихово биће — а не њихово духовно биће или пустош. Када је број таквих медиокритета доста велики, то није само велика опасност за успешно демократско вођење кадровске политике и за даљи пад мо-

рала у друштву, већ то представља прворазредну опасност, не само за друштвену стабилност, већ и његов просперитет. Нажалост, број таквих интелектуалних медиокритета је забрињавајуће велика у нас.

Не можемо а да на овом месту не споменемо једног научника који упозорава а и стрепи од онога што се зове криза образовања у нас. Др Н. Стигчевић, говорећи о овом проблему, између осталог каже: да ћемо поред осталог захваљујући владајућом школском систему, потпуно изгубити „европску свест“, те да ћемо за две — три деценије „искочити из европске цивилизације и доживети цивилизацијску катастрофу“.

Он даље истиче „наш школски систем од кога зависи наше школство“, а од школства памет и знање наше деце, па њихове деце, постаје све гори јер бива све декларативнији. Све више је израз сужене свести оних који га замишљају, а њихове га „јавне дискусије не могу поправити“, јер оне су само алиби за концепције које су промашене већ у настајању“. (Културна катастрофа“, НИН од 24. новембра 1985. године“.

Ми морамо стварати самосталне људе, самосталне личности, самосталне мислиоце, ми морамо стварати једну посебну климу код наших радних људи и грађана, да могу самостално да мисле и да учествују у процесу самоуправног и политичког одлучивања у том и таквом стилу.

Нажалост, ма колико једнострано васпитавамо људе на послушност, на лојалност, на служење стварима или моћнима, на стално прилагођавање и беспоговорно укључивање у постојећи поредак ствари, онда сигурно да то води нечем отуђеном које је сушта антитеза слободи, чак и онда кад може да изгледа да је слобода.

У том смислу је од значаја поменути Симуела Џонсона и његово мишљење: „Да ни један човек није сам по себи велики ни добар, него тек онда кад се упореди са другима који нису тако добри и велики“. Ми морамо у условима нашег хуманизма, па према томе и у условима наше политичности, наше политичке делатности, да уливамо у свест наших људи, да први услов људске доброте јесте нешто волети, а други услов је нешто поштовати, истицао је Г. Елиот. Само они људи који нешто знају, који нешто воле, и они људи који знају да поштују одређене вредносне критеријуме на којима почива једно хуманитарно друштво као што је наше, могу да буду носиоци његовог прогреса.

Нажалост, многи наши кадрови су већ давно изгубили смисао и за љубав према одређеним институцијама и људима, па и систему у целини. То нас овакако упозорава на нешто што се мора мењати, али пре свега мењати у таквим људима. Вероватно су се у њима догађале такве девијантне појаве због претеране моћи коју им је то исто друштво дало, или можда што су дуги низ година били на командним позицијама, а друштво им је омогућавало да злоупотребљавају командне позиције власти, а да при том нису ником одговорали за грешке које су чинили, и на тај начин уображавали да су безгрешни и свемоћни и да су као такви незаменљиви делови нашег правног, политичког и економског система.

Но, при овом морамо имати у виду, нарочито сада у оваквим кризним временима, да оно што треба чинити, то је да сваки појединац утиче на остале да буду хуманисти и да воле систем у коме остварују своју личност. Човек је део система, и он је онолико успешан колико је и систем као такав успешан. Систем чине одговарајући појединци који су организовани у ове или оне колективитете и у друштвену заједницу као целину.

Човека као индивидуу не смемо одвајати од друштва, од припадности одговарајућег колективитета. У том смислу се каже, да две ствари увек морамо разликовати: човека, односно друштво, и пре него што почнеш да се зграђаваш над друштвом и његовим противуречностима, упитај себе као појединца јеси ли као човек заиста остварио своју дужност у односу на такво друштво. С тим у вези се с правом поставља питање, да ли човек као индивидуа представља само резултату одговарајућих друштвено-економских и других политичких прилика у којима он битише као такав, или пак, он у себи носи одговарајућу индивидуалност, коју може да изрази без обзира на одређене специфичности друштва у коме остварује ту и такву своју личност?

Важније је познавати некога него посао којим се бавиш. По том „критеријуму“, држећи се верно уз скуте неких важних другова, и данас многи „брзометно и вртоглаво напредују“.

Ваља при овоме имати у виду, да ни један програм па ни програм економске стабилизације не може се спровести без правих људи и без вере да се тај и такав програм може остварити у пракси.

Интелектуалци имају посебну улогу у процесу демократизације кадровске политике, али у исто време и у програму спровођења у живот економске стабилизације. У том смислу јавно мњење све више и више призива или чак прекорева интелектуалце да су исувише много индолентни, да исувише гледају „своја посла“, да се понашају у стилу потпуне пасивне резистенције која не одговара ни њима, а још мање одговарајућим друштвеним токовима.

Међутим, ти исти интелектуалци врло често кажу да је ударити на њих исто што и ићи „топовима на врапце“, и да је њихова критика одређених противуречности исто што и ићи „праћком на слонове“. Зато се с правом поставља питање откуда толика стварна немоћ наших интелектуалаца, да ли су они до те мере интелектуално неспособни да не могу да чине било какав утицај у односу на садашње друштвене противуречности, или је утицај одређених моћника толики да им се онемогућава било какво утицање на одређене друштвене токове? Политичар, државник, функционер, руководилац, су до те мере мистификовани као носиоци апсолутне моћи, апсолутног права, апсолутне истине, а на интелектуалца се гледа као на ученог замлату, паметног или занесеног и слаткоречивог човека и сл. За интелектуалце се у јавном мњењу, нарочито у политичком јавном мњењу, каже да су послушни али не много способни. То не значи да интелектуалци треба да се мире са тим и таквим стањем. Интелектуалци су интелектуалци у оној мери у којој могу да утичу на одређене токове друштвеног живота.

Они не могу и не смеју да буду само критизери постојећег стања. Они морају да буду активни учесници у превазилажењу тих и таквих противуречности. Интелектуалац је интелектуалац у оној мери, колико се наметне средини у којој живи, без обзира на не тако погодну климу за остваривање његовог интелекта. Нема сумње, да је број интелектуалних медиокритета исувише велики да се ти исти медиокритети користе одговарајућим структурама за остваривање сопствених циљева. Али, побогу, с правом се поставља питање, зар интелектуалних медиокритета има више од правих интелектуалаца, или прави интелектуалци немају довољно куражи да се најпре разрачунају са интелектуалним медиокритетима, а потом и са оним који стварају такве интелектуалне медиокритете или омогућавају интелектуалним медиокритетима да дођу на „командне позиције власти”. Због тога је, не без значаја, поменути Канта који је справом рекао: „онај ко од себе прави црва, не може се после жалити што га газе”. У том смислу би се с правом можда могло приговорити интелектуалцима, који по природи ствари морају да буду политични, да су можда мало храбри, да некад због мало несрећних привилегија, често доживљавају унутрашње интелектуалне метаморфозе а да при том заборављају на узвишене циљеве које треба остварити у условима једног друштва као што је наше. Да ли су интелектуалци довољно борбени или не?

Наши интелектуалци, стичемо утисак, нису у довољној мери борбени, нити су у довољној мери политични да би могли да утичу на одговарајуће политичке и друге процесе у нашем друштву. Међутим, при овоме треба имати у виду, да је борба заправо императив, пре свега, моралног самоодржавања, својевремено је истицао Јеринг. Многи медиокритети се налазе на врло командним и одговорним позицијама и они као такви често онемогућавају правим интелектуалцима да дођу до свог изражаја, и да своје знање и свој интелект искористе за остваривање опште друштвених циљева. Зато сви они који нису стремни на јавност рада и јавни дијалог, на јавну и оправдану критику, не би требало да се прихватају таквих функција, нити би такве требало предлагати и бирати на такве функције.

У јавном мњењу се каже, да је наша производња до те мере скупа и оптерећена друштвеном режијом, да би Југославија требало да има 10—15 пута више становника. Ми смо, дакле, прескупи, имамо огроман непроизводни рад, наша привреда је исувише непродуктивна да издржи оваква оптерећења и непримерене амбиције, а оне као што се зна, иду од масовних и лоших универзитета, до масовних и лоших, система комуникација, бројних и неквалитетних новина и часописа, огромног броја радио станица, једног дела укупне надградње која је апсолутно диспропорционална са нашим реалним могућностима. При томе, наравно, мислим и на укупно стање у Југославији. И све док се у Југославији не буде савладала клима медиокритетства, док се не пређе на оно што зовемо квалитативно пословање, као једна нова струја у нашем друштву, немамо шанси да изађемо из кризе.

Наш проблем је „владавина медиокритета“ владавина осредњости у политици и економији. И још нешто: ми за многе ствари кривимо политичаре, заборављајући да су у свим тим подухватима учествовали и инжењери, економисти, разни профили стручњака који су, ако ништа друго, бар формално-правно морали да дају неку квази-анализу, неку квази-препоручу, да би се пројект могао легализовати. Зна се и ко је све то радио, има записано. Према томе, они морају и те како да буду и одговорни. У том смислу се с правом истиче да је политичка бирократија до те мере моћна да може да се залаже и да оствари неки велики инвестициони подухват а да при том нема одговарајуће научне анализе.

С тим у вези се с правом примећује да смо, захваљујући, пре свега, политичкој, односно научној бирократији, дозволили себи луксуз да имамо бројне инвестиционе промашаје, и да смо по броју инвестиционих промашаја једна од првих земаља у Европи. Несрећа је у томе, што ни политичка, а још мање научна бирократија при том није одговарала за многе инвестиционе промашаје. Таква неодговорност за многе инвестиционе промашаје изазвала је многе непријатности и многе друштвене и привредне последице, али је свакако највећа несрећа у томе, што смо на тај начин стварали климу неодговорног понашања и у сфери делатности политичке бирократије и у сфери делатности научне бирократије.

Из овога јасно произилази да наша земља мора да створи креативну климу, да подстиче одговарајућу слободу критике али не да створи само слободу критике ради слободног причања, него слободу ради кристалисања идеја и подизања степена јавне одговорности, и за онога ко брани стару идеју и за онога ко заговара нову идеју.

Талентоване готово и не можете да сусретнете јер се неталентовани труде да им затворе све путеве. Способни, борбени и талентовани морају у овом тешком времену да дођу на права места по оној старој нашој: прави људи на права места. Много је писано и много је што шта речено о интелектуалним медиокритетима. Међутим, треба овде подсетити на мисао Леона који каже: „да модерно доба означава колективни дух осрећености.“ Да ли треба да се сагласимо са једном оваквом ситуацијом и да ли треба овакву тврдњу узети као нужан императив нашег опстанка? И међуљудске односе често означавамо добрим или лошим, зависно од тога да ли интелектуални медиокритети имају командне позиције у одређеном колективитету или пак не. И овде се с правом истиче, да све почива на људима и све се завршава на људима. Од тога какве ћемо људе створити у одређеном друштву, какве ћемо им улоге поделити у процесу кадровске политике, зависи њихова ангажованост и њихова лична срећа, али и њихов однос према другима. У том смислу није на одмет подсетити на једну мисао Добрине Ђосића који каже „Људи нису најнесрећнији због немаштине, нити пате због глади и зиме, нису очајни ни што морају да умру. Човек само од људи и због људи може бити истински несретан. (Д. Ђосић: „Време смрти“).

Наша несрећа је вероватно у томе, што смо у доста великој мери деградирали рад и стваралаштво и у томе треба видети један од

најпоузданијих узрока кризе. Наиме, ми смо као друштво радни морал спустили на најниже гране, док смо награђивање према резултатима рада претворили у своју супротност.

Не може се, говорио је Лењин, живети у друштву и бити слободан од друштва. То морају да схвате многи наши интелектуалци који на овај или онај начин желе да буду што даље од стварних токова друштвеног збивања па према томе и од одређених друштвених противуречности у којима се наше друштво налази.

Тако, на пример, зна се да годинама доносимо резолуције, закључке који су често противуречни једни другима, како се и на који начин морамо укључити у међународну поделу рада, подићи продуктивност, растеретити привреду, смањити општу и заједничку потрошњу, онемогућити доношење непокривених инвестиционих одлука у име удруженог рада, а у исто време се доносе одлуке о покривању промашених инвестиција, врши се социјализација губитака и нерада, задржавају старе и уводе нове привилегије, одликују се углавном једни те исти људи, исте личности и друго.

Да има пуно демагога у рукама на свим нивоима, чињеница је која се често може прочитати у скоро свим средствима јавног информисања — и свуда се чује захтев недвосмислено изражен, одлучан и јасан, да треба сменили све оне који добро не раде. Међутим, за многе се кадрове зна да добро не раде и то годинама, чак и да су криви за многе промашаје у друштву — али никако да дође до реализације вапаја друштвене средине „сменили све оне који не раде добро”.

Говорећи о великом положају Ф. Бекон примећује: „Људи на високом положају троструко су слуге: слуге владе или државе, слуге славе и слуге послова. Зато они немају ни слободу личности, ни слободу поступања, ни слободу времена. Чудна је то жеља тражити власт и изгубити слободу, или тражити власт над другима и изгубити је над самим собом”.

Тајна сваког друштва, па и нашег, не само сада, већ и у многим другим временским интервалима, био је и остао човек. Данас се с правом каже да су лоши људи, лоше руковођење и недостатак знања, главни узрочници свих недаћа у друштву. Човек уопште мора да буде самосталан, нарочито у привреди у процесу руковођења, он мора да буде окренут себи, и проблемима своје организације, а не, како то обично бива, да послушну свемоћну бирократију и њене некад непрепознатљиве привредне мозгове. Зато су у праву они привредници који тврде да нас из садашњих привредних тешкоћа могу извући знање, добри међуљудски односи и плански рад, а та је енигма садржана у човеку. За нас се каже да смо доста непословни, што је без сумње тачно. Пословност се некад меша са буржоаским маниром, што је веома штетно. Наши привредници морају у процесу руковођења да поштују одређене европске и светске стандарде, и да прате одређене токове у свету, јер без тога ми ћемо и даље заостајати не само за Европом него и за светом и поред тога што је та дистанца и сада између нас и њих еномно велика.

За наше друштво се с правом каже да има безброј идеја и то врло корисних и добрих уопште, па и у сфери кадровске политике, али је невоља у томе што идеје, договоре и принципе, најмање остварујемо увођењу кадровске политике. Зато је П. Роланд у праву када каже: „није све у томе да се креирају идеје, ваља им осигурати живот”.

Ми можемо очекивати друштвене преокрете тек онда, када у друштву на сва значајна места у процесу рада — како на политичке, самоуправне, тако и на друштвене и економске функције, буду дошли најспособнији и најпрогресивнији кадрови, уз максимално коришћење тимског рада и потпуније ангажовање стручњака, као и уз веће присуство науке и уз адекватан систем одговорности. А колико брзо и ефикасно можемо да то учинимо „велико је питање, јер смо сада у ситуацији да имамо велики број неспособних и немотивисаних кадрова на командним позицијама”. Зато се поставља питање, како те људе заменити новим прогресивним кадровима. То ће бити веома тежак и одговоран посао, али, у исто време, нужан и користан.

Када је реч о положају интелектуалаца и односу друштва према интелектуалцима, не може да се не спомене мишљење Ј. Брковића: „На интелектуалце се и тада гледало, а у неким варијантама се и данас гледа, као на случајне путнике револуције и ништа више од тога. Чињеница је да је наш тадашњи, а донекле ево и наш данашњи интелектуалац пристајао на такав однос према њему. То нам уједно говори о томе да наш интелектуалац одавно већ није буктиња која осветљава и расветљава сваку бирократску раскрсницу, којих је у свим временима било тако много, него прије, „системска меча” која добро игра по такту идеолошких добошара Ј. Брковић, „Борба” од 22—23. 10. 1984. год.).

Зато у свим кризним ситуацијама, руководеће структуре у привреди по правилу имају улогу жртвених јараца. Говорећи о кризи руководећих људи у привреди С. Букић с правом примећује: „Такође, многе вредности су померене у односима међу људима. Готово је невидљива линија вредности која јасно одваја способне од неспособних, рад од нерада, ситно профитерство од поштеног ангажовања. Најбоље је не бити на истуреном месту, „ради свој посао” у смислу бринути сопствену бригу и снаћи се у помућеним односима. Директор је често у ситуацији да се понаша као човек на трапезу”.

(С. Букић, „Човек на трапезу”, „Политика” 15. 01. 1981. год.).

Када је реч о кадровској политици у привреди, да се приметити, да смо често тражили послушне кадрове, али смо при том заборављали на пословност — и често смо на пословност гледали као на „нечист посао”. Зато је тражено да руководећи кадар у привреди буде најпре политички полобан али у једном упрошћеном и неискривљеном виду. Заправо, политичка полобност је често поистовећивала у нашим условима са послушношћу — али по правилу на штету стручности и поштеног обављања посла. Зато је С. Букић у праву када каже: „Тако је дошла до изражаја и непожељна кадровска селекција. Уместо стручних људи, који имају амбиције да нешто створе, све се

више намета профил прилагодљивог руководиоца, који гледа како да срећно преживи свој мандат или мандате, настојећи да задовољи захтеве утицајног форума и свакојаким амбиција у колективу (С. Букић, „Човек на трапезу” „Политика” 15. 11. 1981. год.).

Увек, а нарочито у кризним ситуацијама, много се говори о одговорностима. Мислим да се никад није тако много говорило и писало о одговорности, али да у исто време никад нисмо имали тако мало неодговорног понашања као што је то случај задњих година у нашем друштву.

Додуше, о одговорности оних који воде кадровску политику, мало се говорило вероватно због тога, што је кадровска политика па и одговорност носиоца те политике, била на неки начин „табу тема”. Тако, истиче се у јавном мњењу, скоро да нема политичког скупа, а да се не говори о горућем проблему одговорности, али као да ти апели јавног мњења немају никаквог ефекта.

Колико ће друштво бити одговорно и колико ће бити присутна клима одговорности у њему — зависи, пре свега од оних који су одговорни за остваривање система. Другим речима, колико ћемо имати одговорно понашање, пре свега ће зависити од тога — какву ћемо кадровску политику водити — и у којој мери ћемо успети да остваримо принцип „прави човек на правом месту” — према важећим вредносним критеријумима. Данас се с правом истиче, да је висок степен неодговорности озбиљна „рак — рана” југословенског друштва и то управо због тога што смо имали безброј девијација у вођењу кадрове политике.

Ако се пође од тога, да свако треба да одговара с обзиром на обим и карактер овлашћења у друштву, онда је јасно — да су најодговорнији заправо они људи са најкраћим овлашћењима, они су заправо највише и затајили у доследном остваривању својих права и обавеза као и у остваривању принципа одговорности.

Као што избор најбољих кадрова представља перманентан процес и гаранцију успешног деловања, тако и одговорност мора да представља стални процес. На нашу велику жалост ми многе друштвене акције изводимо у виду кампање. То сада чинимо и са кадровском обновом па и са одговорношћу.

Међутим, ако се ове акције овако буду схватиле у нашем свакодневном животу, онда је сигурно, да су унапред осуђене на пропаст. Зато кадровску обнову и избор најбољих кадрова као императив времена у коме живимо, уз максималну одговорност тих кадрова, морамо да посматрамо кроз призму дијалектичног јединства.

Све дотле, док одговорност будемо мерили различитим аршинима, зависно од личности и њиховог друштвеног статуса, све дотле ће одговорност бити углавном само лепа прича.

Друштво мора да буде у оваквим и сличним ситуацијама до краја бескомпромисно. Ово стога што смо ми „израдили” посебан систем малограђанског примитивизма — да изузетке претварамо у правила и да неумитно устајалу жабокречину, која може да изазове низ непријатности, као и „задах успаваних савести”. Најчешће смо се на неки начин ослобађали одговорности, поготову када су такве гре-

шке чинили „Угледни појединци“. Тако смо на неки начин, не само штитили оне који су каљали систем и подривали његове тековине, већ и стварали једну врло непријатну климу неодговорног понашања, чије су последице несагледиве.

Сада, када су противуречности дошле у тзв. фазу кулминације, јавно мњење све више истиче потребу — да се одговорни људи са именом и презименом назначе, а не као до сада да то буду неке имагинарне личности. Дошло је време да се одговара за наше садашње тешкоће и да се носиоци таквих пропуста прозову пуним именом и презименом.

Свако апеловање на свест људи, да се понашају скромније тј. да штедимо и да више радимо, треба у свакодневном животу својим понашањем да потврђују личности јавног живота, сви они који се налазе, пре свега на друштвеним функцијама.

Када је реч о одговорношћу, сви се декларативно залажемо за одговорност, али практично сви исувише мало чинимо да до промене постојећег стања дође. Зато је од значаја поменути мишљење С. Бүкића који каже: „да је невоља у томе што ми желимо да се „нешто промени“, али не пристајемо да се доведу у питање стечене позиције и привилегије, па оберучке прихватамо половична решења“ Лако је видети шта не ваља, теже је утврдити зашто не ваља, а најтеже је обезбедити делотворан програм који даје одговоре на захтеве времена. Тек тада се показују људи какви јесу, са својим предрасудама, личним интересима или скромним могућностима.

Тада се најбоље види зрелост и способност једног друштва да мења све оно што кочи његов напредак“ (С. Бүкић „Много дима мало ватре“ „Политика“ (17. 09. 1982. године).

Одговорност постоји само онда ако постоји једнакост свих у одговорности.

POLITIQUE DE PERSONNEL ET LA REALITE SOCIALE

Deux postulats fondamentaux sur lesquels repose chaque société ainsi que la nôtre sont sans doute les gens et l'organisation. Tous les systèmes sociaux qui n'ont pas suffisamment prêté l'attention aux gens et à l'organisation ont ordinairement payé une grave contribution à ces omissions et négligences. Avec le temps ces systèmes sociaux éprouvent de grandes contradictions qui amènent souvent aux catastrophes sociales. Dans l'histoire de la civilisation humaine de tels cas sont nombreux et connus mais pour nous les plus récents sont les exemples des pays de la démocratie socialiste. A savoir, l'auteur indique que dans ces systèmes on a prêté une attention exceptionnelle à l'homme et à la politique de personnel, mais dans la pratique, l'homme et la politique personnel étaient à „la souricière” de la bureaucratie politique. Ainsi on souligne et avec raison que la contradiction entre le déclaratif et le réel à l'égard de la position du travailleur et du citoyen était insupportable et c'était le défaut de base des pays de la démocratie socialiste. Le même cas était avec l'organisation et elle-même a subi un débâcle jamais vu, car on estimait que la direction, la gestion et l'organisation sont avant tout les catégories bourgeoises auxquelles il ne fallait pas attacher une grande importance dans les pays de la démocratie socialiste. On comprend que nous nous sommes en grande mesure délibéré de telles erreurs mais les conséquences son bien graves. Ainsi, l'auteur, avec beaucoup de succès, examine le problème de la contradiction entre la politique de personnel et la réalité sociale, à savoir, de nombreuses déviations dans la gestion et la réalisation de la politique de personnel. Bien sûr, prévient l'auteur, le rôle des intellectuels dans ce procès était très essentiel. A ce propos il pose de nombreuses question comme: d'ou vient un si grand nombre de médiocres en tout et particulièrement d'ou un si grand nombre de médiocres sur les positions de commandement et de l'autorité, ainsi que les questions si les vrais intellectuels ne pouvaient pas réduire les médiocres dans certains cadres réels et autres. L'auteur prêté une attention particulière à l'influence des médiocres parmi les intellectuels sur la décomposition des critères de valeur et particulièrement sur les critères moraux. Car, comme il souligne, sans réels critères de valeur, les normes juridiques sont, dans le plus grand nombre de cas, impuissantes dans la réalisation de leurs buts.